UNIVERZITET METROPOLITAN
FEFA FAKULTET
BEOGRAD

FEFA
Broj 492/26
Datum 26.10.2026.
BEOGRAD

IZVEŠTAJ O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE

I PODACI O KOMISIJI

1. Datum i organ koji je imenovao komisiju

Dana 04. septembra 2026. godine, Nastavno-naučno veće FEFA Fakulteta.

2. Sastav komisije sa naznakom imena i prezimena svakog člana, zvanja, naziv fakulteta, ustanove:

1) Prof. dr Milan Nedeljković, redovni profesor, FEFA Fakultet, Univerzitet Metropolitan u Beogradu, predsednik komisije;

2) Prof. dr Goran Radosavljević, redovni profesor, FEFA Fakultet, Univerzitet Metropolitan u Beogradu, član komisije (mentor);

3) Prof. dr Pavle Petrović, redovni član SANU i profesor emeritus, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu, član komisije.

II PODACI O KANDIDATU

1. Ime, ime jednog roditelja, prezime:

Snežana (Slaviša) Ugrinov

2. Datum rođenja, opština, država:

09.07.1990. godine, Zrenjanin, Republika Srbija

3. Naziv fakulteta, naziv studijskog programa osnovnih i diplomskih akademskih studija – master i stečenih zvanja:

Osnovne akademske studije: Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu, modul Statistika, informatika i kvantitativne finansije (2010-2013), diplomirani ekonomista, opšti uspeh: 10,00.

Master akademske studije: Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu, studijski program Kvantitativna analiza (2015), master ekonomista, opšti uspeh: 9,57. Master rad na temu „Ocena elastičnosti poreskih prihoda u Republici Srbiji" odbranjen je 2015. godine.

4. Godina upisa na doktorske studije i naziv studijskog programa doktorskih studija

Upisana školske 2020/2021. godine na doktorske akademske studije FEFA Fakulteta, Univerzitet Metropolitan u Beogradu; studijski program: Poslovna ekonomija (broj indeksa 3001/2020). Položila je sve ispite predviđene studijskim programom sa prosečnom ocenom 9,82.

III NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE

Ekološki porezi u Republici Srbiji: trendovi, fiskalni značaj i poželjni pravci reforme u kontekstu prakse zemalja Evropske unije

IV PREGLED DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija Snežane Ugrinov sastoji se od uvoda, pet poglavlja i zaključka posvećenih analizi sistema ekoloških poreza u Republici Srbiji u kontekstu teorije korektivnog oporezivanja i prakse zemalja Evropske unije. Rad je ukupnog obima od 292 strane i sadrži 28 tabela, 29 grafikona i 3 slike. Pri izradi disertacije korišćeno je ukupno 326 referenci. Pored osnovnog teksta, rad sadrži sažetak i ključne reči na srpskom i engleskom jeziku, sadržaj i spiskove tabela, grafikona i slika, a nakon osnovnog teksta dati su spisak literature, pet priloga uz pojedina poglavlja i biografija kandidatkinje.

Sadržaj disertacije je sledeći:

Uvod

1. Teorijski okvir ekonomije zaštite životne sredine
    1.1. Istorijska perspektiva ekonomije zaštite životne sredine
        1.1.1. Rani teorijski koreni ekonomije zaštite životne sredine
        1.1.2. Razvoj teorije tržišta neuspeha i eksternalija
        1.1.3. Formiranje savremene ekonomije zaštite životne sredine
        1.1.4. Razvoj međunarodne politike zaštite životne sredine
    1.2. Konceptualne osnove ekonomije zaštite životne sredine
        1.2.1. Predmet proučavanja ekonomije zaštite životne sredine
        1.2.2. Odnos između ekonomije zaštite životne sredine i ekološke ekonomije
    1.3. Instrumenti politika zaštite životne sredine – opšti pregled
    1.4. Zaključna razmatranja teorijskog okvira
2. Ekološki porezi
    2.1. Konceptualni okvir ekoloških poreza
        2.1.1. Pojam i osnovne karakteristike ekoloških poreza
        2.1.2. Teorijski mehanizam delovanja ekoloških poreza
        2.1.3. Klasifikacija ekoloških poreza
    2.2. Prednosti i ograničenja ekoloških poreza
        2.2.1. Prednosti ekoloških poreza
        2.2.2. Ograničenja i izazovi primene ekoloških poreza
        2.2.3. Izbor između ekoloških poreza i sistema trgovine emisijama
    2.3. Dizajn ekoloških poreza
        2.3.1. Poreska osnovica
        2.3.2. Obuhvat oporezivanja
        2.3.3. Poreska stopa
        2.3.4. Targetiranje izvora negativnih eksternalija – izbor proizvoda i aktivnosti

2.3.5. Diferenciranje poreza
2.3.6. Oblik poreza – ad valorem ili ad quantum
2.3.7. Administriranje ekoloških poreza
2.3.8. Prihodi od ekoloških poreza kao pokazatelj
2.3.9. Upotreba prihoda od ekoloških poreza
2.3.10. Institucionalne pretpostavke uspešnog ekološkog oporezivanja
2.4. Empirijski efekti ekoloških poreza
2.4.1. Zašto empirijska istraživanja pokazuju različite efekte ekoloških poreza?
2.4.2. Uticaj ekoloških poreza na životnu sredinu
2.4.3. Ekonomski efekti ekoloških poreza
2.4.4. Fiskalni efekti i upotreba prihoda od ekoloških poreza
2.5. Zaključna razmatranja
3. Ekološki porezi u Evropi
3.1. Istorijska perspektiva razvoja ekoloških poreza u zemljama EU
3.2. Metodologija praćenja ekoloških poreza
3.3. Trendovi u naplati ekoloških poreza u Evropskoj uniji
3.4. Komparativna analiza različitih oblika ekoloških poreza u zemljama EU
3.4.1. Energetski porezi u zemljama EU
3.4.2. Saobraćajni porezi
3.4.3. Porezi na zagađenje
3.4.4. Porezi na korišćenje resursa
3.5. Poslednje reforme ekoloških poreza u zemljama EU
3.6. Perspektive budućeg razvoja ekoloških poreza u EU
3.6.1. Reforma oporezivanja energenata u Evropi
3.6.2. Novi sistem trgovine emisijama – EU ETS 2
3.7. Zaključna razmatranja
4. Ekološki porezi u Srbiji
4.1. Istorijska perspektiva razvoja ekoloških poreza u Srbiji
4.2. Važeći sistem ekoloških poreza u Srbiji
4.2.1. Energetski porezi
4.2.2. Porezi u oblasti saobraćaja
4.2.3. Porezi na zagađenje
4.2.4. Porezi na korišćenje prirodnih resursa
4.3. Trendovi naplate ekoloških poreza u Srbiji
4.4. Potencijalni pravci reforme ekoloških poreza u Srbiji
4.4.1. Potreba za reformom ekoloških poreza u Srbiji
4.4.2. Potencijalno unapređenje energetskih poreza
4.4.3. Potencijalno unapređenje saobraćajnih poreza
4.4.4. Potencijalno unapređenje poreza na zagađenje i korišćenje prirodnih resursa
4.4.5. Principi za sprovođenje reforme ekoloških poreza
4.5. Zaključna razmatranja

5. Ekološki porezi i kvalitet životne sredine – empirijska analiza
    5.1. Uvod
    5.2. Pregled literature
    5.3. Promenljive i izvori podataka
    5.4. Empirijski model
    5.5. Rezultati empirijskog istraživanja
        5.5.1. Emisije i kvalitet vazduha
        5.5.2. Zagađenje vode
        5.5.3. Upravljanje otpadom
        5.5.4. Očuvanje životne sredine
        5.5.5. Dijagnostički testovi
        5.5.6. Provera robusnosti uključivanjem makroekonomskih i energetskih šokova
        5.5.7. Poređenje efekata tržišnih i netržišnih politika zaštite životne sredine
        5.5.8. Diskusija i ograničenja empirijskog istraživanja
    5.6. Zaključna razmatranja
Zaključak
Literatura
Prilozi uz poglavlja 1-5
Biografija

V VREDNOVANJE POJEDINIH DELOVA DOKTORSKE DISERTACIJE

Uvod

U uvodnom delu kandidatkinja jasno postavlja širi kontekst istraživanja: Ekonomsko opravdanje državne intervencije u prisustvu negativnih eksternalija i mesto ekoloških poreza među instrumentima zaštite životne sredine. Posebno ističe značaj ove teme za Srbiju, koja se suočava sa izraženim zagađenjem vazduha, visokim oslanjanjem na fosilna goriva i procesom usklađivanja sa evropskim propisima. Posebno je vredno to što kandidatkinja već u uvodu razdvaja fiskalni značaj ekoloških poreza od njihove ekološke efektivnosti i na toj razlici gradi centralno istraživačko pitanje u kojoj meri postojeća struktura i visina ekoloških poreza u Srbiji predstavljaju delotvoran instrument za smanjenje zagađenja. Predmet istraživanja i kombinacija teorijske, normativne, komparativne i empirijske analize jasno su definisani, a struktura rada je logična i u sklacu sa postavljenim ciljevima.

Pozitivno se ocenjuje.

1. Teorijski okvir ekonomije zaštite životne sredine

U prvom poglavlju kandidatkinja prikazuje razvoj ekonomske misli o odnosu privredu i životnu sredinu, od ranih razmatranja ograničenosti prirodnih resursa, preko teorije eksternalija i tržišnih neuspeha, do formiranja savremene ekonomije zaštite životne sredine i međunarodnog institucionalnog okvira ekološke politike. Razmatra se i odnos između ekonomije zaštite životne sredine i ekološke ekonomije, a daje se i pregled instrumenata ekološke politike prema klasifikaciji

WIFO instituta. Kandidatkinja pravilno zaključuje da ekonomska teorija nudi jasan dijagnostički aparat, ali ne i jedinstven odgovor na pitanje kojim se instrumentom eksternalije najefikasnije internalizuju, čime uspostavlja vezu sa narednim poglavljem.

Pozitivno se ocenjuje.

2. Ekološki porezi

Drugo poglavlje predstavlja teorijsko jezgro disertacije. Kandidatkinja definiše pojam ekoloških poreza i razlikuje Piguov porez u teorijskom smislu od šireg statističkog pojma ekološkog poreza koji koriste Eurostat i OECD. Teorijski mehanizam delovanja ekoloških poreza prikazan je i formalno, kroz model optimalnog nivoa proizvodnje i zagađenja i poređenje poreza sa regulatornim ograničenjem emisija. Detaljno su analizirane prednosti ekoloških poreza (statička i dinamička efikasnost, fleksibilnost, fiskalne koristi) i ograničenja njihove primene (neizvesnost ekološkog ishoda, distributivni efekti, konkurentnost i curenje ugljenika, politička prihvatljivost, fiskalna erozija osnovice), kao i izbor između poreza i sistema trgovine emisijama.

Poseban kvalitet poglavlja je sistematičan prikaz elemenata poreskog dizajna, osnovice, obuhvata, stope, targetiranja, diferenciranja, oblika poreza, administriranja i upotrebe prihoda, sa institucionalnim pretpostavkama uspešnog ekološkog oporezivanja. Pregled empirijske literature o ekološkim, ekonomskim i fiskalnim efektima, uključujući hipotezu dvostruke dividende, iscrpan je i kritički, a kandidatkinja posebno objašnjava zašto empirijska istraživanja daju različite rezultate. Time je postavljen čvrst teorijski osnov za analizu u narednim poglavljima.

Pozitivno se ocenjuje.

3. Ekološki porezi u Evropi

U trećem poglavlju kandidatkinja analizira istorijski razvoj ekoloških poreza u zemljama EU, metodologiju njihovog statističkog praćenja i dugoročne trendove naplate. Komparativna analiza obuhvata sve četiri kategorije ekoloških poreza, energetske poreze (akcize na motorna goriva i električnu energiju, cenu emisija gasova sa efektom staklene bašte), saobraćajne poreze, poreze na zagađenje i poreze na korišćenje resursa, uz analizu razlika u dizajnu i fiskalnom značaju među državama članicama. Poglavlje zaključuje pregled najnovijih reformi i perspektiva razvoja, uključujući reformu Direktive o oporezivanju energenata i uvođenje sistema EU ETS 2.

Kandidatkinja pokazuje da ne postoji jedinstven evropski model ekološkog oporezivanja, da je harmonizacija najrazvijenija kod energetskih poreza i da postojeći instrumenti samo delimično internalizuju eksterne troškove, posebno u oblasti voda, otpada i prirodnih resursa. Ispravno ističe i da smanjenje fiskalnog značaja ekoloških poreza ne mora značiti slabljenje ekološke politike, jer može biti posledica sužavanja osnovice usled ostvarenih ekoloških ciljeva. Poglavlje predstavlja dobru komparativnu osnovu za analizu sistema u Srbiji.

Pozitivno se ocenjuje.

4. Ekološki porezi u Srbiji

Četvrto poglavlje sadrži sveobuhvatnu analizu sistema ekoloških poreza u Srbiji. Polazi se od njegovog istorijskog razvoja, važećeg normativnog okvira po kategorijama (akcize na derivate nafte, biogoriva i električnu energiju, porez na emisije gasova sa efektom staklene bašte i porez na uvoz ugljenično intenzivnih proizvoda, porezi u oblasti saobraćaja, naknade za zagađenje i korišćenje prirodnih resursa), pa do strukture i trendova naplate u poređenju sa zemljama EU i Centralne i Istočne Evrope. Kandidatkinja pokazuje da ekološki porezi u Srbiji imaju veći fiskalni značaj od proseka EU i zemalja CIE, ali da je taj rezultat najvećim delom posledica visokih akciza na derivate nafte, dok je veza između poreskog opterećenja i ekološke štete kod ostalih instrumenata slaba.

Posebnu vrednost poglavlja predstavljaju konkretni i kvantifikovani predlozi reforme: Usklađivanje akciza sa minimalnim nivoima u EU uz procenu prihoda u više scenarija, procena emisija koje bi bile obuhvaćene porezom na emisije u sadašnjoj fazi i nakon proširenja u skladu sa EU ETS 2, procena prihoda od poreza na emisije u 2030. godini za različite poreske stope, reforma oporezivanja vozila prema emisijama i proširenje naknada za zagađenje. Kandidatkinja posebno ukazuje da veće oporezivanje teških ulja za loženje mora biti praćeno podrškom prelasku javnih objekata, pre svega u zdravstvu i obrazovanju, na čistije izvore energije. Ističe i da primenu pojedinih rešenja ne treba vezivati za neizvestan datum pristupanja Srbije Evropskoj uniji, već ih uvoditi postepeno i ranije, prema unapred utvrđenom planu. Predlozi su praćeni principima sprovođenja reforme, postepenošću i predvidljivošću, socijalnom odgovornošću, koordinacijom sa drugim politikama i kontinuiranim praćenjem efekata, što ovom delu daje visoku praktičnu primenjivost.

Pozitivno se ocenjuje.

5. Ekološki porezi i kvalitet životne sredine – empirijska analiza

U petom poglavlju kandidatkinja empirijski ispituje vezu između ekoloških poreza i kvaliteta životne sredine. Poglavlje nadograđuje istraživanje koje je kandidatkinja objavila u časopisu Economic Systems (2025). Uzorak je proširen na 30 evropskih zemalja (države članice EU, Norvešku, Island i Srbiju) u periodu 1996-2024, a skup zavisnih promenljivih, pored emisija gasova sa efektom staklene bašte i drugih zagađujućih materija u vazduhu, obuhvata i pokazatelje kvaliteta i korišćenja voda, upravljanja otpadom i očuvanja šuma. Model je zasnovan na STIRPAT okviru i ocenjen kao dinamički panel model sistemskom uopštenom metodom momenata (system-GMM), čime se ublažavaju problemi endogenosti i perzistentnosti zavisne promenljive. Ekološki porezi analizirani su na agregatnom nivou i po kategorijama.

Rezultati pokazuju izraženu perzistentnost gotovo svih pokazatelja kvaliteta životne sredine. U kratkom roku, u većini specifikacija, veza između prihoda od ekoloških poreza i pokazatelja zagađenja nije statistički značajna, pri čemu energetski porezi pokazuju najdosledniji negativan smer povezanosti sa zagađenjem vazduha. Kandidatkinja ove nalaze ispravno tumači u vezi sa rezultatima objavljenog rada, u kojem je na uzorku država članica EU utvrđeno statistički značajno smanjenje emisija u trogodišnjem periodu nakon promena u ekološkom oporezivanju: efekti ekoloških poreza ostvaruju se postepeno, kroz tehnološko prilagođavanje i investicije, pa ih

kratkoročne ocene ne obuhvataju u potpunosti. Robusnost rezultata proverena je dijagnostičkim testovima i uključivanjem makroekonomskih i energetskih šokova, a analiza je dopunjena poređenjem tržišnih i netržišnih instrumenata na osnovu OECD indeksa strogoće ekološke politike, gde tržišna komponenta pokazuje konzistentno negativan predznak, uz graničnu značajnost kod emisija gasova sa efektom staklene bašte. Kandidatkinja otvoreno navodi ograničenja istraživanja, što ukazuje na metodološku zrelost.

Pozitivno se ocenjuje.

Zaključak

U zaključku kandidatkinja povezuje teorijske, komparativne i empirijske nalaze u celovitu ocenu sistema ekoloških poreza u Srbiji. Ističe ključnu poruku rada da visok nivo prihoda od ekoloških poreza ne znači i visoku ekološku efektivnost. Iz nje izvodi preporuku da naredna faza reforme treba da bude usmerena na jačanje korektivne funkcije i bolje povezivanje poreskog opterećenja sa ekološkom štetom, a ne na povećanje fiskalnog značaja. Zaključak sadrži i jasno formulisana ograničenja istraživanja i pravce budućih istraživanja.

Pozitivno se ocenjuje.

Literatura

Spisak korišćene literature sadrži 326 bibliografskih jedinica. Korišćena je savremena inostrana i domaća literatura iz oblasti javnih finansija, poreske politike, ekonomije zaštite životne sredine i ekonometrije, kao i relevantni izvori Evropske komisije, Eurostata, OECD-a, MMF-a, Svetske banke i domaćih institucija. Većinu korišćenih radova čine publikacije objavljene u visoko rangiranim međunarodnim časopisima. Izvori su na adekvatan način citirani u tekstu disertacije.

Pozitivno se ocenjuje.

VI SPISAK NAUČNIH I STRUČNIH RADOVA KOJI SU OBJAVLJENI NA OSNOVU REZULTATA ISTRAŽIVANJA U OKVIRU RADA NA DOKTORSKOJ DISERTACIJI

1. Ranđelović, S., Altiparmakov, N., & Ugrinov, S. (2026). Comprehensive Tax Reform in Serbia Aimed at Enhancing Growth, Equity, and Environmental Sustainability. Ekonomika preduzeća, *74* (1-2), 81-98. (M24)
2. Ugrinov, S. (2025). The effects of environmental taxes on environmental pollution in the member states of the European Union. Economic Systems, 49(3), Article 101308. (M21)
3. Ugrinov, S., Altiparmakov, N., & Paunović, B. (2025). Porez na ugljenik u međunarodnoj praksi: iskustva i smernice za Srbiju. Revija Kopaoničke škole prirodnog prava, 2/2025, *7*(2), 87–107. (M51)

VII ZAKLJUČCI ODNOSNO REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Na osnovu rezultata istraživanja u okviru doktorske disertacije, a u skladu sa ciljevima postavljenim u prijavi teme, došlo se do sledećih zaključaka:

A) U teorijskom delu istraživanja (poglavlja 1 i 2) kandidatkinja zaključuje da se ekonomska opravdanost ekoloških poreza zasniva na korekciji tržišnog neuspeha izazvanog negativnim eksternalijama, ali da samo uvođenje poreza ne garantuje ekološki efekat. Efektivnost ekoloških poreza zavisi od izbora poreske osnovice i njene povezanosti sa eksternalijom, visine i strukture stopa, obuhvata, tretmana izuzetaka, upotrebe prihoda i institucionalnih kapaciteta. Ekološki porezi zato nisu univerzalna zamena za druge instrumente, već deo šire kombinacije tržišnih i regulatornih mera. Pregled empirijske literature pokazuje da dobro dizajnirani ekološki porezi doprinose smanjenju emisija, a da ne postoje dokazi da sistematski usporavaju privredni rast ili smanjuju zaposlenost.

B) Komparativna analiza zemalja EU (poglavlje 3) pokazuje da ne postoji jedinstven evropski model ekološkog oporezivanja. Energetski porezi čine dominantnu kategoriju i oblast najveće harmonizacije, dok su porezi na zagađenje i korišćenje resursa slabo zastupljeni i u velikoj meri prepušteni nacionalnim rešenjima. Postojeći instrumenti samo delimično internalizuju eksterne troškove, a budući razvoj biće usmeren na bolje povezivanje poreskog opterećenja sa ekološkim troškovima, proširenje obuhvata cene emisija (EU ETS 2) i uklanjanje ekološki štetnih poreskih podsticaja.

C) Analiza sistema u Srbiji (poglavlje 4) pokazuje da ekološki porezi imaju relativno visok fiskalni značaj u odnosu na prosek EU i zemalja CIE, ali da je on posledica visokog učešća akciza na derivate nafte. Sistem je izrazito koncentrisan na mali broj instrumenata, saobraćajni porezi se ne određuju prema emisijama, a naknade za zagađenje i korišćenje resursa ostvaruju male prihode i slabo su povezane sa stvarnom ekološkom štetom. Visok nivo prihoda zato nije pokazatelj ekološke efektivnosti sistema. Kandidatkinja predlaže reformu usmerenu na postepeno povećanje cene emisija gasova sa efektom staklene bašte, oporezivanje vozila prema emisijama i proširenje naknada za zagađenje, uz kvantifikaciju fiskalnih efekata i principe postepenog i socijalno odgovornog sprovođenja.

D) U empirijskom delu (poglavlje 5) kandidatkinja nadograđuje rezultate objavljenog rada u časopisu Economic Systems (2025), u kojem je na uzorku država članica EU utvrdila statistički značajno smanjenje emisija u trogodišnjem periodu nakon promena u ekološkom oporezivanju. U disertaciji je analiza proširena na 30 evropskih zemalja, uključujući Srbiju, na period 1996-2024 i na pokazatelje kvaliteta voda, upravljanja otpadom i očuvanja šuma, uz fokus na kratkoročne efekte. Rezultati ukazuju da u kratkom roku, u većini specifikacija, veza između prihoda od ekoloških poreza i pokazatelja zagađenja nije statistički značajna, pri čemu energetski porezi pokazuju najdosledniji negativan smer povezanosti sa zagađenjem vazduha. Uz izraženu perzistentnost ekoloških pokazatelja, ovakvi nalazi ukazuju da se efekti ekološkog oporezivanja ispoljavaju postepeno i sa vremenskim pomakom, što je u skladu sa rezultatima objavljenog rada. Analiza zasnovana na OECD indeksu strogoće ekološke politike pokazuje konzistentno negativan predznak tržišne komponente, uz graničnu značajnost kod emisija gasova sa efektom staklene bašte.

E) Povezivanjem nalaza kandidatkinja zaključuje da postoji suprotstavljenost fiskalne i ekološke funkcije ekoloških poreza. Uspešan ekološki porez sužava sopstvenu osnovicu, pa ni visoki prihodi nisu dokaz uspeha, niti je njihov pad dokaz neuspeha politike. Za Srbiju to znači da naredna faza razvoja ekološkog oporezivanja treba da bude usmerena na jačanje njegove korektivne funkcije, a ne na povećanje fiskalnog značaja, uz usklađivanje sa evropskim klimatskim okvirom i paralelno planiranje fiskalnih posledica dekarbonizacije.

Pozitivno se ocenjuje.

VIII OCENA NAČINA PRIKAZA I TUMAČENJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja doktorske disertacije Snežane Ugrinov prikazani su sistematično i pregledno, kroz tekst, tabele, grafikone i slike, i detaljno su obrazloženi. Komparativni i fiskalni podaci za Srbiju i zemlje EU prikazani su na uporediv način, a procene fiskalnih efekata predloženih reformi jasno su dokumentovane. Ekonometrijska analiza sprovedena je primenom metoda primerenih cilju istraživanja, sa dijagnostičkim testovima i proverama robusnosti, a deskriptivne statistike, korelaciona matrica i dopunski rezultati dati su u prilozima. Rezultati su tumačeni oprezno i u skladu sa teorijskim okvirom i postojećom literaturom, uz otvoreno navođenje ograničenja. Disertacija je napisana jasno, preciznim i dosledno upotrebljenim stručnim jezikom. Tabele, grafikoni i slike jasno su označeni i navedeni u posebnim spiskovima.

Komisija pozitivno ocenjuje način prikaza i tumačenja rezultata istraživanja.

IX KONAČNA OCENA DOKTORSKE DISERTACIJE

1. Da li je disertacija napisana u skladu sa obrazloženjem navedenim u prijavi teme

Doktorska disertacija je napisana u skladu sa obrazloženjem navedenim u prijavi teme. U odnosu na prijavu, empirijska analiza za Srbiju nije izdvojena u posebno poglavlje, već je Srbija uključena u jedinstveni panel evropskih zemalja, pri čemu je uzorak proširen na 30 zemalja, a posmatrani period na 1996-2024. godinu. Na taj način se nalazi za Srbiju sagledavaju u uporedivom okviru, uz veći broj opservacija i pouzdaniju ocenu. Komisija ocenjuje da navedene izmene ne menjaju predmet i ciljeve istraživanja i da doprinose njegovom kvalitetu.

2. Da li disertacija sadrži sve bitne elemente

Doktorska disertacija sadrži sve bitne elemente: Sažetak na srpskom i engleskom jeziku, uvod sa definisanim predmetom, ciljevima i strukturom rada, teorijski okvir i kritički pregled literature, komparativnu analizu prakse zemalja EU, analizu sistema ekoloških poreza u Srbiji sa predlozima reforme, empirijsko istraživanje sa opisom podataka, metodologije, rezultata i ograničenja, zaključak, spisak literature i priloge.

3. Po čemu je disertacija originalni doprinos nauci

Komisija konstatuje da disertacija predstavlja originalan doprinos nauci u oblasti javnih finansija, posebno u domenu ekološkog oporezivanja.

Primarni doprinos doktorske disertacije ogleda se u:

i) Ex-post empirijskim dokazima o srednjoročnom uticaju ekoloških poreza na smanjenje emisija u zemljama EU, objavljenim u međunarodnom časopisu, i njihovoj nadogradnji na proširenom uzorku;

ii) Prvoj uporedivoj empirijskoj analizi veze ekoloških poreza i kvaliteta životne sredine koja uključuje Srbiju, na širokom skupu pokazatelja zagađenja vazduha, kvaliteta i korišćenja voda, upravljanja otpadom i očuvanja šuma;

iii) Sveobuhvatnoj analizi sistema ekoloških poreza u Srbiji i jasnom razlikovanju njegove fiskalne i ekološke funkcije, sa nalazom da visok fiskalni značaj ne znači ekološku efektivnost;

iv) Kvantifikovanim predlozima reforme ekoloških poreza u Srbiji, uključujući procene fiskalnih efekata usklađivanja akciza, poreza na emisije gasova sa efektom staklene bašte i proširenja naknada za zagađenje.

Sekundarni doprinos doktorske disertacije ogleda se u:

i) Sistematizaciji teorijske i empirijske literature o dizajnu i efektima ekoloških poreza i komparativnom pregledu ekoloških poreza u zemljama EU, koji na srpskom jeziku do sada nije postojao u ovom obimu;

ii) Proverama robusnosti uključivanjem makroekonomskih i energetskih šokova i poređenju efekata tržišnih i netržišnih instrumenata ekološke politike.

Rezultati istraživanja prikazani u disertaciji su originalni doprinos autora.

4. Nedostaci disertacije i njihov uticaj na rezultat istraživanja

Doktorska disertacija nema nedostataka koji bi bitno uticali na konačan rezultat istraživanja. Ograničenja empirijske analize (uži obuhvat zemalja kod pojedinih pokazatelja zbog dostupnosti podataka, osetljivost ocena na izbor instrumenata u GMM pristupu, kratkoročni horizont) kandidatkinja je transparentno navela i iz njih izvela smernice za buduća istraživanja.

X PREDLOG

Na osnovu ukupne ocene disertacije kandidatkinje Snežane Ugrinov, Komisija predlaže da se doktorska disertacija pod nazivom „Ekološki porezi u Republici Srbiji: trendovi, fiskalni značaj i poželjni pravci reforme u kontekstu prakse zemalja Evropske unije" prihvati, a kandidatkinji odobri javna odbrana.

Beograd, 26.10.2026. godine

Prof. dr Milan Nedeljković, redovni profesor
Predsednik komisije
FEFA Fakultet, Univerzitet Metropolitan u Beogradu

Prof. dr Goran Radosavljević, redovni profesor
Član komisije (mentor)
FEFA Fakultet, Univerzitet Metropolitan u Beogradu

Prof. dr Pavle Petrović, profesor emeritus
Član komisije
Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beogradu

NAPOMENA: Član komisije koji ne želi da potpiše izveštaj jer se ne slaže sa mišljenjem većine članova komisije, dužan je da unese u izveštaj obrazloženje odnosno razloge zbog kojih ne želi da potpiše izveštaj.